

REDACTIUNEA,
Administrația și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Articole neoficiale nu se pri-
mesc. — Manuscrisuri nu se
returnează.

INSERATE
se primesc la Administrația în
Brașov și la următoarele:

BEROURI de ANUNȚURI:
la Viena: la N. Dukas Nachf.,
Dr. Augenthaler & Emeric Les-
ter, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelk.
la Budapesta: la A. V. Gold-
berger, E. Stein, Bernat, Julius
Leopold (VII. Erzsebet-közt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
10 bani pentru o coloană
publicată mai des decât tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 8-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L L X V .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 f. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
străinătate și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrația, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dăruș în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 c., pe trei
luni 6 corôna. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 166. Brașov, Luni-Marti 30 Iulie (12 August). 1902.

Nisuițele de maghiarisare în lumină semi-oficiôsă.

I.

Cei dela „Budapesti Hirlap“, una dintre foile cele mai răspândite guvernamentale maghiare, sunt peste măsură satisfăcuți de esplicarea ce se dă, într-o scrisoare dela Budapesta, publicată în semi-oficiôsă vienesă „Politische Correspondenz“, așa numitei politice de naționalitate a guvernului unguresc. Ei găesc, că acesta este un nou fel de esplicare. căci amintita scrisoare nu mai ia în apărare guvernul față cu acușățiunile, că voesc să maghiarizeze naționalitățile. Din contră, semioficiôsă din Viena accentuează, că guvernul în adever voesc să maghiarizeze, însă prin prigonire și asuprire, nu prin paragrafi dictatoriali, nu prin exproprieri, ci prin aceea, că tinde să unescă naționalitățile cu națiunea maghiară în cugete și simțiri. Aceasta nu o pôte face, decât lăbind între ele cunoscința limbei maghiare.

Etă, dice „Bud. Hirl.“, esplicarea pozitivă a politicei nôtstre de naționalitate; semi-oficiôsă vienesă însă merge și mai departe și lămuresce tot-odată și partea negativă a esplicării, spuind verde, că naționalitățile nu pot fi una cu noi, decât nu învăț și decât nu vorbesc unguresce. Ne însușim, adauge „B. H.“, amândouă laturile acestei interpretări.

De aici încolo „Budapesti Hirlap“ își desfășură păreri și concluziunile sale proprii, ce le basază pe premisele de mai sus, și nu putem, decât să recunoscem, că desfășură cu ocaziunea acesta multă fantazie.

Etă aceste concluziuni:

„...Cetățenii statului sunt în aceeași măsură datorii de a învăța să vorbescă unguresce, în care măsură statul are dreptul de a pretinde validitatea limbei maghiare. Cetățenul nu pôte dice: „eu dau statului dreptul acesta, pe acela însă nu îl dau,

plătesc dare, îi dau soldații, dăr limba nu i-o dau, unguresce nu vorbesc, nu învăț..... „Cei ce nu scie unguresce, cel-ccc copiii nu și-i învăț unguresce, séu care scie, dăr nu vré să vorbescă unguresce, pôte să ne fie soț ca om, pôte fi amicul nostru confesional, séu tovarășul nostru, care plătesc contribuție și dă recruți, dăr nu pôte fi concetățenul nostru...“

...„Facem esceptiune cu aceia, cari, fără de vina lor nu scie unguresce, fiind-că părinții nu i-au învățat, precum și cu aceia, cari — nu i-au învățat pe copiii lor unguresce, fiind-că statul n'a pretins-o dela ei. Acum însă o pretinde. Acum este esecutată legea școlară, care face obligătore învățarea limbei maghiare pretutindenți în țără.“

„De acum încolo numai aceia nu vor avé vină, că nu scie unguresce, pe cari părinții nu i-au învățat limba maghiară. Numai față cu aceștia vom puté face esceptiune, dăr nu-o vom puté face față cu cei-ce de aici încolo nu vor învăța pe copiii lor unguresce. Aceștia nu-și implinesc tôte îndatoririle cătră statul național, ori-cât de punctual și-ar plăti dările, pe aceștia nu-i putem recunósce mai mult de concetățenii ai nôtstri.“

„...Viitorea generațiune, care cresce sub domnirea legii școlare de ađi, nu va recunósce mai mult pe cetățenii de limbă străină, de fii credincioșii patriei. Cetățenii maghiari de limbă străină credincioși au putut sé esiste în trecut, pot sé esiste încă și în timpul de față și pot fi toți aceia, cari fără de vina lor nu scie unguresce. Dăr cetățenii maghiari credincioși nu mai pot fi în viitor, când nimeni nu va mai puté dice, că nu-i de vină, că nu scie unguresce.“

Foia guvernamentală maghiară vrea să arate mai departe, că tot așa de mare este contrastul, decât cineva întră în corpul legislativ al statului național maghiar cu pro-

gram naționalist. Dice, că mandatul de deputat nu e un drept, cu care s'a născut omul, ci un drept cel-capetă dela stat. Statul național nu vrea să investescă pe nimeni cu dreptul de a tăgădui statul național... Pune apoi în paralelă nisuițele pe basa programelor de naționalitate, ce se manifestă în parlamentul unitar național maghiar, cu nisuițele, ce au de basă programul anarchist. Dice, că statul național maghiar numai în urma neajunsurilor sale mai este silit să tolereze programele naționaliste, dăr de-odată cu perfecționarea sistemului național și reprezentativ, vor dispără în curând programele naționaliste. Aceasta e numai o cestiune de timp.

Cade „B. H.“ ca de obicei în greșela de a face asemănări cu stările din alte țări, cari se potrivesc cu stările din Ungaria, ca pumnul pe ochi. E vorba adevă, că Prusia peste o sută de ani, decât nu va întreveni ceva neprevăduț la învățarea rôtei lumii, va înghiți de sigur pe Poloni, ca și pe Alsațieni! Și firesce, că aliații maghiari ai Prusilor nu pot rămâne în dărét!

Deci n'are să trecă mai mult decât o sută de ani, dice „B. H.“, și nici urmă nu va mai fi de partide naționaliste în legislațiunea maghiară și cel mult decât vor mai fi astfel de deputați, cari vor scie vorbi și românesce, nemțesce și slovacese. Decă naționalitățile nu s'au maghiarizat în cursul celor șapte-sute și mai bine de ani trecuți, cauza a fost, că nimeni n'a pretins așa ceva. Acum însă se pretinde dela ele să se maghiarizeze și vor deveni și Maghiari cu timpul.

„Bud. Hirl.“ termină prin a-le spune „domnilor nemți“, că se amăgesc, decât cred, că în Ungaria vor fi în curând părăsite nisuițele de maghiarisare, neavând și așa nici un efect, și prin ai asigura, că Maghiarii nu vor renunța la maghiarisare. Orașelor Sibiiu, Brașov și Bistrița nu

le mai dă decât 25 de ani până ce vor fi pe deplin maghiarizate, tocmai așa pre cum au fost maghiarizate mai multe orașe în preponderanță nemțesce din Bănat.

„Nu vom înceta nici-odată de a maghiariza“, esclamă „B. H.“ și ađi trebuie să le sbierăm în urechiă naționalităților: „Învęțați și vorbiți unguresce, fiind-că a scii și a vorbi unguresce e datorie cetățenescă...“

Acésta este icóna păcătóselor și fatalelor nisuițe de maghiarisare, oficiôsă și neoficiôsă. Rămâne acum să întórcem medalia și să vedem și reversul ei.

Guvernul și serbările în onorea lui Kossuth. „Kel. Ért.“ publică, din isvor autorizat următoarele asupra punctului de vedere al guvernului față cu serbările puse la cale din incidentul aniversării centenare ale născerii lui Kossuth: „Ministrii și șispanii nu vor participa nici ca persoane oficiale, nici ca particulari la serbări. Celelalte organe ale statului pot sé se prezente numai ca persoane private. În privința participării președintelui și a membrilor camerei deputaților, guvernul doresce, să nu se facă nici o ingerență. Părerea sa însă este, că eventuala participare a președintelui și a camerei, nu pôte avé caracter oficial, deóre-ce pentru acesta ar fi necesar un conclus al camerei, ceea ce însă nu se pôte, fiind camera în vacanță. Dealmintrea este deja hotărít, că contele Albert Apponyi nu va lua parte la serbări.

Ocuparea Macedoniei. În Sofia și Belgrad se colportéză șvonul, că Austro-Ungaria ar fi luat decisiunea de a ocupa Macedonia cu concursul României și al Greciei. Diarului „Il Piccolo“ din Triest i-se telegraféză din Petersburg relativ la acésta următoarele:

„Sunt informat din isvor autorizat, că în zilele din urmă a avut loc o viuă schimbare de note între guvernul rusesc și cel sîrbesc, bulgăresc și montenegrean în chestiunea din Balcani, devenită forțe acută. Guvernul rusesc a consiliat pe cele

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Sclavii iubirei.

De Knut Hamsun.
(Fine).

A doua zi, séra, regretă, că nu-mi pôte înapoia banii. M'am bucurat și i-am mulțumit, că nu mi-i pôte da. Mi-a spus sincer că-i cheltuisce.

— „Ce poți să mai ăci, sclavo“, mă grăi zîmbind. „Scii... dama în haine galbene...“

Unul dintre prietenii lui îl întrebă:

— „De ce-i ăci sclavă chelnăritei nôtstre? Tu ești mai sclav decât densa.“

— „Bere?“ întrebai eu, întrerupându-i.

Peste puțin întră în cafenea dama în galben. F. o salută ridicându-se. Ea trecu pe lângă el, se aședea la o masă liberă și întórse două scaune. F. se duse la dinsa, își luă unul dintre scaunele întórse și ședea. După două minute se ridică

strigând aprópe: „Bine, plec. N'am să mă mai întorc nici-odată.“

Nu mă mai țineau picioarele de bucurie. Alergai la bufet și bolborosii ceva. Istorisii că n'are să se mai întórcă nici-odată la ea. Țalul trecu pe lângă mine; îmi făcu reproșuri aspre, dăr nu le băgai în sémă. La un-spre-đece, după închiderea cafenelei, F. mă însoți până acasă.

— „Sé 'mi dai cincî mărci din cele ăcece, pe cari ți-le-am dat eri“.

I le oferii pe tóte ăcece și primindu-le, cu tótă opunerea mea, îmi dădu érá cincî din ele bacșiș.

— „Ce veselă sunt astă-séră! Decă mi-ai da voe să te chem la mine!... Dér, ce-i drept, am o cameră cam mititică.“

— „Nu, nu vin sus“, îmi răspunse el. „Nópte bună!“

Plecă. Trecu ér pe lângă bătrâna cerșitóre, uită însă sé-i dea ceva, cu tóte că biata bătrână îi dete bună séra. Alergai la ea, o cinstii cu căți-va fenici spu-nându-i: „Sunt dela domnul, care trecu adineori, dela domnul în haine gri“.

— „Dela domnul în haine gri?“

— „Da, dela cela cu pèrul negru, dela Vladimirtz“.

— „D-ta ești nevasta lui?“

— „Nu, sunt sclava lui“.

Câte-va seri de-aréndul mi-se plânse, că nu-mi pôte înapoia banii. Îl rugai să nu mă mai facă să sufer, spunându-mi-o. Mai ales că mi-o spusese așa de tare, încât o auđiră și alții; ba mulți începură chiar să ridă.

— „Sunt un ticălos, un om de nimic — ăceca — am împrumutat bani dela d-ta și nu ții mai pot da. Ași lăsa sé mi-se tae brațul drept pentru o bancnotă de 50 de mărci“.

Mé durea auđindu-l vorbind astfel și mé tot gândiam cum așa putea sé-i face rost de parale, dăr nu găsiam nici o cale.

El continuă: „Vréi sé scii ce mai fac... Dama în galben și cirul au plecat. Am uitat-o. Nici prin gând nu-mi mai trece“.

— „Și tot i-ai mai scris ađi a scri-sorică“, îl întrerupse unul dintre prietenii

— „A fost cea din urmă!“

Cumpărai dela florăresă un trandafir și i-l pusei în butoniera dela stânga. I-am simțit suflarea pe mâna mea și mi-a fost aprópe imposibil să fixeze acul cu gămălie. Îmi mulțumi.

Cerui apoi trei mărci pe cari le mai aveam la casă și i-le dădui. Nimica tótă! Îmi mulțumi.

Tótă séra am fost cât se pôte de veselă, până când Vladimirs ăise pe ne-asteptate:

„Cu cele trei mărci am sé plec pentru o săptămână. La reintórcere vei primi tóte paralele.“ Când vėdu surprinderea mea ăise: „Numai pe d-ta te iubesc!“, și 'mi luă mâna într'ale sale.

Eram cât se pôte de tristă de plecarea lui și mai ales, că nu voia sé 'mi spue unde pléca. Tot, întrégă cafeneaua cu toți óșpeții mi-se părea că jócă împrejurul meu. Nu mai putui suporta și-l apucaii rugătóre de mână.

„Peste o săptămână sunt al d-tale“, și se ridică.

Dela „Tipografia A. Muresianu“ din Braşov,

se pot procura următoarele cărţi:

(La cărţile aici înscrise este a se mai adăuga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandaţie.)

Scrieri literare pentru popor.

Diu trecutul Silvaniei Legendă de Victor Russu 2 cor. plus 10 b. porto.

Dinu Milian roman n. noua de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

Feciorul Popai. Facerea Joiţei. O dragoste a veacului. Rocha Catiţei. Amedeo Madini. Din viaţa tristă. După natură. Baccalaureatul de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

Proba de foc. comedie într'un act după A. Cotzebue, localisată de Irina Sonea n. Bogdan 30 b. plus 10 b. porto.

Dracul, novelă de V. R. Buticescu. Are tendinţa de-a combate credinţa deşertă. Preţul 20 b. (cu porto 25 b.)

Lira Bihorului, o carte cu povestiri istorice scrisă în versuri, de Antoniu Pop. Preţul 40 b. (cu porto 46 b.)

Părintele Nicolae, schiţă din viaţa preoţilor de G. Simu. Pr. 60 b. + 6 b. porto.)

Sfătuiri de aur sau calea către fericire pentru sătenii români de tota starea şi etatea. Cel mai acomodat premiu pentru trecerea din şcolile confes. sătesc române, de Aron Bona Velchereanu. Cu su prefată de G. Simu. Preţul 60 bani o pl. 10 b. porto.

Cuvinte de aur sau învăţătură înțelepte dată de un părinte al său. Din operele lui I. H. Campe, tradus în limba română ep Ioan Sonea preot gr. cat. în Sepia. n. q. permisiunea prea Venerabilului Ordinariat 1 cor. 60 b. plus 10 b. porto.

Săpătorul de bani, comedie în trei acte, localisată de A. Pom. Se recomanda mai ales pentru cei ce vreau să jöce teatrul Preţul 24 b. (prin postă 28 b.)

Vieta după mörte, sau nemurirea sufletului, dedusă din misterul fiinţei omeneşti şi desertăciunea celor trecători, de I. P. Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de V. R. Buticescu. Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin şi zimbire, poezii şi proză de A. Pop. Preţul 80 b. (cu porto 86 b.)

„Omni“, noţiuni din anatomie şi fiziologie şi reguli igienice pentru conservarea sănătăţii şi a corpului omeneşti de George Cămină inv. Această carte serveşte ca manual pentru anul al IV-lea al şcolii pop., pentru şcolile de repetiţie şi pentru poporul nostru. Preţul 50 bani (pl. 5 b. por.)

Instrucţiuni populare despre datoriţele şi drepturile părtătorului de dare edate de Wilhelm Niemandt. A. ésta carta e un îndreptar de o treabă nespă de mare pentru toţi câţi au afaceri ou dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 bani porto.

Cartea ilustrată pentru copii şi copile de George Simu. Această broşură conţine istoria şi poezii morale spre excitarea gustului de lectură la copii. Preţul 50 bani. (+ 56 b. p.)

Trandafir şi Violele. Poesii populare culese şi ordinate de Ioan Pop-Retegani. Ediţ. II. Preţul redus 60 bani (+ 10 b. p.)

Versuri de dor, adunate din poezii române de A. Preţul 50 bani (+ 5 b. p.)

Doi priasi în cursă, comedie într'un act de A. Kellner localisată de I. Em. Bobancu. Preţul 24 bani (+ 3 b. porto).

Dr. Ioan Frappari prelucrată de Ioan Papiu. Preţul 60 b. plus 10 b. porto.

„Consideraţiuni istorice asupra asociaţiunii populare şi aplicaţiunile lor la naţiunea noastră“ de Ioan Clinciu profesor în Bucureşti. Preţul 2 cor. (+ 10 b. prt.)

Tigani, schiţă istorică, de I. P. Reteganu. Preţul 1 cor. (+10 b. p.)

Dilele lui Mesia (Ben Hur) de renumitul scriitor Lewis Valice. Tomul I costă cor. 1-50 Tom II cor 1-40 (+ 30 b. porto de tăcare.)

Istoria unită part a a III-a tălmăcită de protul G. Moraru, după Dr. Th. B. Welter.

„Supplex Libellus Valachorum“, memoriul prezentat împăratului Leopold II. de către episcopii Bob şi Adamovici în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc şi alătura de acesta traducerea românească făcută de profesorul Dr. E. Dinanu, Sibiu, „Tipografia“ societate pe acţiuni. Un exemplar broşat costă 1 coronă (+ 5 b. porto)

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 7 August 1902

Table with columns: S em i n ŷ e, Quali-tatea per Hect., Preţul per 100 chilogramme, dela, până la

Table with columns: Seminte vechi ori nouă, Soiul, Quali-tatea per Hect., Preţul per 100 chilogramme, dela, până la

Table with columns: Produse div., Soiul, Cursul, dela, până la

Bursa de Bucureşti

din 7 August 1902

Table with columns: Valori, Do-bână, Scad. cup., Cu bani gata

S e o m p t u r i :

Table with columns: Banca nat. a Rom., Paris, Avansuri pe efecte, P tersburg, Banca agricolă, Berlin, Londra, Belgia, Viena, Elveţia

Cursul losurilor private

din 6 August 1902.

Table with columns: comp., indig.

Tergul de rimători din Steinbrach.

Starea rimătorilor a fost la 5 August n. de 45,177 capete, la 5 August au intrat 625 capete şi au eşit 414 capete, rămânând la 7 August în. un număr de 45,388 capete.

Se notază marfa ungară: veche grea dela 102—104 fil. tineră grea dela 112—114 fil. de mijloc dela 110—112 fil. uşoră dela 109—110 fil. — Sêrbescă: grea 110—114 fil. de mijloc 110—112 fil., uşoră 106—118 fil. kilogramul.

Cursul pieţei Braşov.

Din 11 August n. 1902.

Table with columns: Banonot rom. Cump., Vënd., Argint român., Napoleon d'or., Galbeni, Ruble Rusesci, Mărci germane, Lire turcesc., Scris fonc. Albina 5%

De inchiriat

Să află în Strada Cacova de sus nr. 10, un cvartir constător din 7 încăperi (5 odăi de locuit şi 2 cuhne, una de iarnă şi alta de vară) 4 pivniţe, 1 grajd mare, şop pentru trăsura, curte spaţioasă şi grădină de legume seu flori şi de pöme.

Doritorii să se adreseze în Piaţa Prundului nr. 18. 623.1—1

Sz. 6950—1902.

tlkv.

Ärverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi hogy Oana Ilyés végrehajtatonak Oana Jakab végrehajtást szenvedő elleni 132 korona tökekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvszék (a fogarasi kir. járásbiróság) területén levő Paron fekvő, a parói 392 sz tjkvben A + 1010 hrszámu fekvőre 92 korban 1903 hrsz. fekvőre 30 korban 4445 " " 17 " 2481 " " 36 " 6060 " " 4 " 2816 " " 39 " 4524/1 " " 24 " 3179/2 " " 22 " 1427 " " 52 " 3434 " " 62 " 4887 " " 51 " 3915/1 " " 2 " a parói 390 sz tjkvben adós ugy Grasea György és neje Grasea Tina és Mosoiu János nevén álló A + 216, 217 hrszámu fekvőre 326 koronában, a parói 465 sz. tjkvben adós ugy Oana János az Irimiee és neje Kreczu Szalomie nevén álló 559 hrsz. fekvőre 9 korban, 2167 hrsz fekvőre 111 kor. 576 " " 23 " 3124 " " 16 " 835, 836/2 " " 111 " 3306, 3307 " " 31 " 874 " " 88 " 5582/1 " " 44 "

Összesen 1216 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban, elrendeltetik és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902 évi szeptember hó 19-ik napján délelőli 9 órakor Paron megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Ärverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becserának 10% -készpénzben. vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelkezlet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpariban a kikiáltott rendezet leteni avagy az 1881. LX t. cz. 170 § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított sz. bályszert elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi június hó 20-ik napján.

A kir. járásbiróság, mint tlknyvi hatóság. 6.221—1

Schupiter kir. albiró

Antreprise de pompe funebre

E. Tutsek.

Braşov, Strada Porţii Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghetee al D-nului I. Sabădeanu.)

Recomandă Onor. public la casuri de mörte, aşedământul seu de inmormântare bogat asortat in cari tóte obiectele, atât sortele mai de rând, cât şi cele mai fine, se pot căpăta cu preţuri ieftine.

Comisune şi depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea prin a tutaror sicriurilor de lemn, de metal şi imitaţiuni de metal şi de lemn de ştejaru.

Depou de cununi pentru monumente şi plântici cu preţurile cele mai moderate.

Representanţa de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 şi cu 4 cai, precum şi un car funebru vëndet, pentru copii, precum şi cioclii.

Comande întregi se eşcută prompt şi ieftin, i au asupra-mi şi transporturi de mörţi în străinătate.

La casuri de mörte a se adresa la

E. Tutsek.